22

Министерство образования и науки Украины

БРИЦУН С.І.

Исследование и оптимизация экономических процессов

"Оптимум-2001"

III-я Международная научно-практическая конференция в Национальном техническом университете «Харьковский политехнический институт» 15 – 16 ноября 2001г.

Харьков

енергозбереження. Контроль за цим процесом здійснюється державним комітетом з енергозбереження і відповідними обласними державними інспекціями. Для значних енергоспоживачів обов'язковим є складання енергетичних паспортів. З метою посилення контролю запроваджена відповідна інструкція. Задачі нормування витрат ПЕР викладенні в затверджених у 1997 р. двох загальнодержавних і регіональній методиках. Слід відзначити їх занадто загальний характер. Наводяться класифікації норм, їх склад, рекомендації по встановленню норм, структура витрат енергії при передачі й споживанні, резерви її економії.

Рекомендації методик по нормуванню енерговитрат на одиницю чистої продукції є корисними, але недостатніми. Необхідна розробка диференційованих норм витрат ПЕР по основних видах продукції для реальних і перспективних технологічних процесів.

УДК 330.42:336.142:368.01
Бридун Є.В.

МОДЕЛЬНА ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЧНИХ АВАРІЙ НА ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ З СТРАХУВАННЯМ

Розвиток економіки супроводжується забрудненням навколишнього природного середовища (НПС). Важливим фактором є врахування коштів на попередження небезпечних забруднень, здійснення системи заходів щодо оптимізацією і раціональним управління екологічною ситуацією в країні. З цією метою в Державному бюджеті України створюються державні цільові фонди, що направляються на попереджувальні дії та локалізацію екологічних аварій (ЕА), яких інколи не вистачає на відшкодування заподіяних збитків.

Протягом 2000 року в Україні сталося 138 залпових аварій забруднень НПС, крім того зафіксовано 1 екологічну ситуацію масової загибелі риби та 8 радіаційних аварій. Аварійними забрудненнями, надзвичайною екологічною ситуацією та радіаційними аваріями нанесено шкоди довкіллю на загальну суму 74,8 млн. грн. (відшкодовано 15,8 млн. грн. або 21,2%). В акваторії Чорного моря зафіксовано 5 масштабних забруднень з сумарними збитками 3 млн. дол. [1].

Негативно впливають на виконання Державного бюджету витрати які пов'язані з попередженням та ліквідацією ЕА, надзвичайних ситуацій (НС) та витрати природоохоронного характеру, в 2000 році намітилась тенденції до незначного збільшення таких витрат. В структурі видатків Державного бюджету України на попередження та ліквідацію НС в 2000 році було витрачено 46,6 млн. грн. (це більше в 2,3 рази у порівнянні з 1999 роком) і складає 0,2% від усіх видатків за 2000 рік. Крім того на охорону НПС було витрачено 95,3 млн. грн. (це більше в 1,8 рази у порівнянні з 1999 роком) і складає 0,4% від загальних видатків за 2000 рік. Було передбачено в доходній частини державних цільових фондів збір за забруднення НПС до Фонду охорони НПС

13,076 млн. грн. (виконано 37,419 млн. грн.), в видатковій частині 13,076 млн. грн. (виконано 23 431 млн. грн.) [2].

Україна на даний час знаходиться в умовах формування правових основ для розвитку еколого-економічного механізму регулювання господарської діяльності. Найбільш нерозвиненим є екологічний аудит, екологічне страхування та облік екологічного фактору при приватизації [3].

При формуванні доходної та видаткової частини бюджету лише враховується можливі збитки від екологічно-небезпечних ситуацій, яких невистачає на локалізацію ЕА. Тому доцільно залучати страховий бізнес до відшкодування екологічних збитків. Була побудовано модель, яка дає можливість загальному випадку представити баланс Держбюджету з врахуванням страхового методу відшкодування еколого-економічних збитків:

$$Z = (Z_{+0} + Z_{+} t) - (Z_{-0} + Z_{-} t) + (S_0 + St) - \sum_{i=1}^{n} k_i \delta(t - t_i) + \sum_{j=1}^{m} L_j \delta(t - \tau_j) \qquad t = \overline{0, \dots, 1} \quad (1)$$

де Z – баланс Держбюджету (- бюджетний дефіцит, + профіцит); Z_+ - доходна частина без страхування (Z_{+0}- початковий момент); Z_- - видатки без витрат на ліквідацію аварійних забруднень НПС (Z_{-0}- початковий момент); S - страхові внески (податки сплачені страховиками від страхових внесків); S_0 - початковий момент; K_i - повна величина збитків при i-й аварії; L_j- частина збитків, які погашає страхова компанія для j-ї аварії (величина страхового відшкодування); t_i, τ_j – індикатор страхового випадку. В загальному випадку $t_i \neq \tau_j$, тобто не по всім аваріям збитки відшкодовуються.

$$\delta(T - T_i) = \begin{cases} 0, & T \neq T_i \\ 1, & T = T_i \end{cases}$$

Рівняння (1) дозволяє оцінити баланс Держбюджету та взаємопов'язані доходи та видатки з врахуванням компенсованих збитків страховою компанією, застосовувати моделі аналізу впливу надзвичайних ЕС на видаткову частину бюджету та загальноприйняті методи визначення величини збитків від ЕА.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Держкомстат, експрес інформація від 31 січня 2001 року №26.
2. Міністерство фінансів України// http://minfin.gov.ua
3. Бридун Є.В., Новицький В.В. Необхідність та шляхи впровадження екологічного страхування в Україні// Зб. наук. пр. "Науковий вісник" АДПСУ.- №3 (9).- 2000.- С.60-67.